

ALGEMENE VOORWAARDEN

HC-ARCHITECTEN EN BOUWKUNDIG ADVIES

**Kuileneindestraat 16
6231 KG Meerssen**

**Gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel te
Maastricht, 31 januari 2011
depot-nummer 51921790**

HC-ARCHITECTEN EN BOUWKUNDIG ADVIES

KUILENEINDESTRAAAT 16 ■ 6231 KG MEERSSSEN ■ TEL: 043-6015688

ALGEMENE VOORWAARDEN HC-ARCHITECTEN EN BOUWKUNDIG ADVIES, KUILENEINDESTRAAAT 16, 6231 KG TE MEERSSSEN.

Gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Maastricht 31 januari 2011.

Inhoudsopgave

Artikel 1: algemeen	1
Artikel 2: aanbiedingen	1
Artikel 3: opdracht	1
Artikel 4: prijzen	2
Artikel 5: aanstellen van meer dan een adviseur	2
Artikel 6: de architect als gemachtigde van de opdrachtgever	2
Artikel 7: esthetische waarde	2
Artikel 8: aanpassingen van de opdracht	2
Artikel 9: onvoorziene omstandigheden	2
Artikel 10: algemene verplichtingen van de architect	3
Artikel 11: algemene verplichtingen van de opdrachtgever	3
Artikel 12: aansprakelijkheid	4
Artikel 13: omvang van de schadevergoeding	4
Artikel 14: aansprakelijkheidsduur en vervaltermijnen	4
Artikel 15: overige bepalingen verband houdende met schadevergoeding	4
Artikel 16: onderbreking van de opdracht	4
Artikel 17: gevolgen van vertraging of onderbreking van de opdracht	5
Artikel 18: wijze van opzeggen	5
Artikel 19: ontbinding van de opdracht	5
Artikel 20: algemene verplichtingen van partijen na opzegging van de opdracht	5
Artikel 21: opzegging van de opdracht zonder grond	5
Artikel 22: gronden voor opzegging van de opdracht	5
Artikel 23: vertraging en/of onderbreking	5
Artikel 24: toerekenbare tekortkomen	5
Artikel 25: overmacht	5
Artikel 26: onvermogen van een der partijen	5
Artikel 27: wijziging rechts- of samenwerkingsvorm	6
Artikel 28: overlijden	6
Artikel 29: opdracht toevertrouwd aan bepaalde persoon	6
Artikel 30: betalingsverplichting na opzegging zonder grond door de opdrachtgever	6
Artikel 31: auteursrecht na opzegging zonder grond door de opdrachtgever	6
Artikel 32: betalingsverplichting na opzegging zonder grond door de architect	6
Artikel 33: auteursrecht na opzegging zonder grond door de architect	6
Artikel 34: betalingsverplichting na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de architect	7
Artikel 35: auteursrecht na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de architect	7
Artikel 36: betalingsverplichting na opzegging door opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever	7
Artikel 37: auteursrecht na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever	7
Artikel 38: betalingsverplichting na opzegging door de architect op een grond gelegen bij de opdrachtgever	7
Artikel 39: auteursrecht na opzegging door de architect op een grond gelegen bij de opdrachtgever	7
Artikel 40: betalingsverplichting na opzegging door de architect op een grond gelegen bij de architect	8
Artikel 41: auteursrecht na opzegging door de architect op een grond gelegen bij de architect	8
Artikel 42: eigendom van documenten	8
Artikel 43: auteursrecht van de architect	8
Artikel 44: de uitvoering van het object	9
Artikel 45: recht van de herhaling van het advies	9
Artikel 46: algemene bepalingen	9
Artikel 47: advieskosten	9
Artikel 48: bepaling van advieskosten	9
Artikel 49: berekening als een percentage van de uitvoeringskosten	10
Artikel 50: berekening op grondslag van bestede tijd	10
Artikel 51: vaststelling vast bedrag	10
Artikel 52: advieskosten in geval van aanpassingen en wijzigingen	10
Artikel 53: betalingen	11
Artikel 54: verzuim	11
Artikel 55: geschillen	11
Artikel 56: depot	11
Artikel 57: toepasselijk recht	11

ALGEMENE VOORWAARDEN

Artikel 1: algemeen.

- 1.1. Deze voorwaarden zijn van toepassing op alle aanbiedingen, opdrachtbevestigingen, werkzaamheden, leveringen en betalingen e.d. met betrekking tot die vorm van dienstverlening welke bestaat uit het verrichten van bouwkundig tekenwerk, het verstrekken van bouwkundig advies, inspecties en rapportages en alle andere door HC-architecten te verrichten werkzaamheden cq. diensten.
- 1.2. Telkens wanneer in deze voorwaarden gesproken wordt over "opdrachtgever" wordt daaronder verstaan een klant die van HC-architecten diensten ontvangt onverschillig welke overeenkomst of rechtshandeling hieraan ten grondslag ligt. Als 'architect' wordt verstaan enige vertegenwoordiger van HC-architecten.
- 1.3. In deze voorwaarden wordt met consument die opdrachtgever bedoeld, die een natuurlijk persoon is niet handelend in de uitoefening van een beroep of bedrijf.
- 1.4. Bepalingen die door HC-architecten met de hand of mechanisch zijn toegevoegd of gewijzigd, gaan voor de gedrukte bepalingen van deze voorwaarden. Evenzo gaan schriftelijke afspraken, die na de totstandkoming van de bij deze voorwaarden behorende overeenkomst of rechtshandeling zijn gemaakt, boven de bepalingen van deze voorwaarden.
- 1.5. De Algemene Voorwaarden zijn vermeld op de website van HC-architecten. Tevens zullen de Algemene Voorwaarden op verzoek terstond aan een eventuele opdrachtgever worden toegezonden. De Algemene Voorwaarden zijn voorts d.d. 31.01.2011 gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Maastricht.

Artikel 2: aanbiedingen.

- 2.1. Door HC-architecten verstrekte informatie en aanbiedingen zijn louter informatief en binden niet.
- 2.2. Mondelinge of telefonische afspraken zijn alleen bindend indien deze schriftelijk zijn bevestigd.

Artikel 3: opdracht.

- 3.1. Onder opdracht in deze voorwaarden wordt verstaan de wens van de opdrachtgever voor zover deze door HC-architecten is aanvaard. Pas nadat HC-architecten een opdracht schriftelijk heeft bevestigd is HC-architecten gebonden.
- 3.2. Alle opdrachten worden door HC-architecten schriftelijk bevestigd. Voor de aard en de omvang van de opdracht is de omschrijving hiervan in de schriftelijke opdrachtbevestiging bepalend.
- 3.3. Voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht overleggen partijen, voorzover op dat moment mogelijk en voorzover relevant, betreffende:
  - a. de inhoud en omvang van de door de architect te verrichten werkzaamheden;
  - b. het ter beschikking stellen van gegevens, waaronder een programma van eisen, door of namens de opdrachtgever aan de architect en, indien gegevens door de opdrachtgever ter beschikking worden gesteld, om welke gegevens het gaat en wanneer zij ter beschikking gesteld zullen worden;
  - c. aan welke derden-adviseurs de opdrachtgever opdracht verleent en de door dezen te verrichten werkzaamheden;
  - d. het tijdschema waarbinnen de architect (delen van) de opdracht vervult;
  - e. de eventuele fasering van de uitvoering van de opdracht;
  - f. het eventuele optreden van de architect als gemachtigde van de opdrachtgever gedurende welke periode alsmede de omvang van zijn vertegenwoordigingsbevoegdheid;
  - g. het aanwijzen van een natuurlijke persoon, die de opdrachtgever met betrekking tot de opdracht vertegenwoordigt;
  - h. de vraag of er wettelijke verplichtingen op de opdrachtgever rusten en zo ja, of hiermee verband houdende werkzaamheden aan de architect worden opgedragen;
  - i. de wijze waarop de kwaliteitszorg eventueel nader zal worden geregeld;
  - j. het bedrag aan uitvoeringskosten dat ten naaste bij met de uitvoering van het object gemoeid mag zijn;
  - k. de wijze waarop de advieskosten van de architect worden bepaald en welk gedeelte daarvan aan afzonderlijke fasen wordt toegerekend en een betalingsschema;
  - l. een raming van de advieskosten uitgesplitst naar de verschillende fasen;
  - m. of en zo ja hoe, tariefwijzigingen en indexeringen ten aanzien van de advieskosten worden toegepast;
  - n. de aard en omvang van de bijkomende kosten;
  - o. op welke wijze, en zonedig met welke frequentie, de informatieoverdracht en overleg tussen de architect en opdrachtgever alsmede eventueel tussen architect en derden-adviseurs plaatsvindt;
  - p. de vorm en het aantal waarin documenten aan de opdrachtgever en eventueel derden worden verstrekt en onder welke voorwaarden dit plaatsvindt;
  - q. of een CAR-verzekering of vergelijkbare verzekering dient te worden afgesloten die gelet op de aard en de omvang van het project als een gebruikelijke verzekering kan worden aangemerkt;
  - r. hoe zij om zullen gaan met onderwerpen die ten tijde van de totstandkoming van de opdracht nog niet vast te stellen zijn.
- 3.4. HC-architecten behoudt zich het recht voor om de opdracht of gedeelten van de opdracht door derden te laten verrichten.
- 3.5. HC-architecten zal haar werkzaamheden naar beste kunnen en wetenschap verrichten. HC-architecten geeft echter geen garanties met betrekking tot eventueel te verrichte onderzoeken en/of verstrekte adviezen.
- 3.6. De werkzaamheden vangen aan op het overeengekomen tijdstip, doch niet dan nadat HC-architecten beschikt over alle door de opdrachtgever te verstrekken bescheiden, gegevens, voorwerpen.
- 3.7. HC-architecten heeft het recht de werkzaamheden naar eigen inzichten, al dan niet in gedeelten, door inschakeling van derden, uit te voeren.

- 3.8. Inspecties aan bouwkundige objecten zijn gebaseerd op visueel uitwendig en non-destructief onderzoek van de daartoe onder normale omstandigheden en veilig bereikbare onderdelen met vastlegging van voorhanden zijnde tekortkomingen. Een inspectie is gerelateerd aan het bouwjaar van het object en is een moment-opname, waarbij uitsluitend gesignaleerde zichtbare gebreken of tekortkomingen worden gerapporteerd.
- 3.9. Het doel, aard en wijze van de visuele inspectie brengen niet met zich mee dat specialistische onderzoeken worden uitgevoerd, noch dat er metingen worden verricht, noch berekeningen worden uitgevoerd. Er worden geen onderdelen verwijderd, verschoven, opgetild of verplaatst om achterliggende constructies en/of installaties te kunnen beoordelen.
- 3.10. De in een rapportage aangegeven kosten zijn globale ramingen van herstellkosten en/of kosten van vervangingraming
- 3.11. De opdrachtgever of zijn vertegenwoordiger garandeert dat HC-architecten vrij toegang verkrijgt tot het te inspecteren object.
- 3.12. Ten behoeve van inspectie worden begane grondvloeren geïnspecteerd in de directe omgeving van een aanwezig kruipluik. Is geen kruipluik aanwezig zal de inspectie zich beperken tot de zichtbare vloer.
- 3.13. Opdrachtgever en/of zijn vertegenwoordiger hebben de plicht om de inhoud van de door HC-architecten opgestelde tekeningen, rapportages en/of verstrekte adviezen na ontvangst te controleren op juistheid en volledigheid. De opdrachtgever dient binnen 10 dagen na dagtekening van de rapportage wijzigingen en/of aanmerkingen aan HC-architecten te melden. Tenzij binnen voornoemde termijn wijzigingen en/of aanmerkingen door of namens opdrachtgever zijn ontvangen wordt opdrachtgever geacht onvoorwaardelijk akkoord te gaan met de door HC-architecten uitgevoerde werkzaamheden, rapportage en/of adviezen.

Artikel 4: prijzen.

- 4.1. Alle prijzen in onze aanbiedingen zijn uitsluitend van toepassing op de daarbij omschreven diensten.
- 4.2. Bij het aanbieden van een offerte houdt HC-architecten haar prijzen drie maanden na offerte-datum gestand.

Artikel 5: aanstellen van meer dan een adviseur.

- 5.1. Maakt de behoorlijke realisatie van het project het aanstellen van een of meer derden-adviseurs noodzakelijk, dan gaat de opdrachtgever daartoe niet over dan na overleg met de architect.
- 5.2. Indien de architect dient samen te werken met derden-adviseurs stelt de opdrachtgever vast welke participant verantwoordelijk is voor de afstemming van de werkzaamheden van de verschillende adviseurs en welke participant verantwoordelijk is voor de besturing van het proces van de werkzaamheden van de verschillende adviseurs.
- 5.3. De advieskosten van de in lid 1 bedoelde derden-adviseurs worden, tenzij anders overeengekomen, door de opdrachtgever aan dezen voldaan.

Artikel 6: de architect als gemachtigde van de opdrachtgever.

- 6.1. De architect treedt op als gemachtigde van de opdrachtgever indien en voor zover de opdrachtgever de architect daartoe schriftelijk heeft aangewezen. Het ontbreken van een schriftelijke machtiging kan de architect niet worden tegengeworpen, indien en voorzover de architect bewijst dat de opdrachtgever anderszins uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven, dan wel dat het optreden als gemachtigde uit de gegeven omstandigheden of de aard van de opdracht voortvloeit.
- 6.2. De opdrachtgever zal indien en voorzover de architect als gemachtigde is aangewezen, niet buiten de architect om orders en aanwijzingen geven aan derden die het object, waarop de opdracht betrekking heeft, uitvoeren of daarvoor leveranties verrichten dan wel op die uitvoering toezicht houden. Indien de opdrachtgever in een dringend geval desondanks orders of aanwijzingen als hier bedoeld heeft gegeven, zal hij de architect daarvan onverwijld in kennis stellen. De architect is niet aansprakelijk voor eventuele nadelige gevolgen van orders en aanwijzingen als hier bedoeld.

Artikel 7: esthetische waarde.

- 7.1. Bij de beoordeling van de juiste vervulling van de opdracht blijft de esthetische waarde buiten beschouwing, hetgeen onverlet laat dat voldaan dient te worden aan redelijke eisen.

Artikel 8: aanpassingen van de opdracht.

- 8.1. Partijen treden met elkaar in overleg over een aanpassing van de opdracht indien:
  - a. zich wijzigingen in de uitgangspunten of andere omstandigheden die ten grondslag lagen aan de opdracht voordoen;
  - b. de behoorlijke vervulling van de opdracht extra werkzaamheden vereist.Bij dit overleg nemen partijen elkaars gerechtvaardigde belangen in acht.
- 8.2. De volgende omstandigheden geven in ieder geval aanleiding de opdracht aan te passen:
  - a. relevante wijzigingen van (overheids)voorschriften of -beschikkingen;
  - b. relevante wijzigingen in het programma van eisen dan wel de oorspronkelijke opdracht;
  - c. door de opdrachtgever verlangde wijzigingen op of varianten van werkzaamheden die reeds goedgekeurd zijn, dan wel onderdeel uitmaken van een fase die reeds goedgekeurd is;
  - d. extra werkzaamheden die tijdens de vervulling van de opdracht noodzakelijk blijken.
- 8.3. Leidt het overleg als bedoeld in lid 1 tot een aanpassing van de opdracht, dan handelen partijen overeenkomstig het bepaalde in artikel 3.

Artikel 9: onvoorziene omstandigheden.

- 9.1. Op verlangen van een der partijen kunnen de rechten en verplichtingen voortvloeiend uit de opdracht worden gewijzigd op grond van onvoorziene omstandigheden, welke van dien aard zijn dat de wederpartij naar maatstaven van redelijkheid

en billijkheid ongewijzigde instandhouding van de opdracht niet mag verwachten. Aan de wijziging kan terugwerkende kracht worden verleend.

Artikel 10: algemene verplichtingen van de architect.

- 10.1. De architect:
  - a. vergewist zich bij het aanvaarden van een opdracht over de voor de juiste vervulling daarvan noodzakelijke kennis en kunde te (kunnen) beschikken;
  - b. is gehouden om alle gegevens van een opdrachtgever vertrouwelijk te houden, voorzover deze gegevens als vertrouwelijk aan de architect bekend zijn of voorzover de architect redelijkerwijze kan of behoort te weten dat deze gegevens vertrouwelijk zijn;
- 10.2. De architect is gehouden de opdracht goed en zorgvuldig uit te voeren, de opdrachtgever onafhankelijk in een vertrouwenspositie terzijde te staan en zijn diensten naar beste kunnen en wetenschap te verrichten. De architect dient alles te vermijden wat de onafhankelijkheid van het advies kan schaden.
- 10.3. De architect sluit een beroepsaansprakelijkheidsverzekering af. Op verzoek van de opdrachtgever legt de architect bescheiden over waaruit blijkt dat hij aan deze verzekeringsplicht heeft voldaan.
- 10.4. De architect houdt rekening met de voor de opdracht van belang zijnde publiek- en privaatrechtelijke regelingen, waarvan het bestaan van algemene bekendheid onder architecten mag worden verondersteld.
- 10.5. De architect houdt de opdrachtgever op de hoogte van de uitvoering van de opdracht. De architect verstrekt naar beste vermogen en tijdig desgevraagd alle inlichtingen, waaronder inlichtingen omtrent de voortgang van de uitvoering van de opdracht, veranderingen van (overheids)voorschriften of – beschikkingen, of veranderingen omtrent de financiële aspecten van de opdracht, de financiële gevolgen van al dan niet noodzakelijke wijziging daarvan, alsmede inlichtingen omtrent overeenkomsten die de architect ter vervulling van de opdracht met derden heeft gesloten.
- 10.6. De opdracht wordt vervuld conform het overeengekomen tijdschema. Tenzij door partijen uitdrukkelijk anders is overeengekomen, betreffen de termijnen in het overeengekomen tijdschema geen fatale termijnen.
- 10.7. De architect vangt eerst aan met een volgende fase nadat de opdrachtgever daartoe zijn toestemming heeft verleend. In deze toestemming wordt de goedkeuring van de voorafgaande fasen geacht te zijn begrepen, behalve voorzover de opdrachtgever zijn goedkeuring aan onderdelen van de werkzaamheden uitdrukkelijk heeft onthouden.
- 10.8. De architect deelt aan de opdrachtgever mee welke natuurlijke persoon of personen bevoegd zijn de architect te vertegenwoordigen, zonodig onder vermelding van de beperkingen van zijn of hun bevoegdheid.
- 10.9. De architect dient, voorzover hij documenten heeft opgesteld, bij beëindiging van een opdracht de opdrachtgever in het bezit te stellen van de documenten die na beëindiging van de opdracht van belang zijn voor de opdrachtgever.
- 10.10. De architect is verplicht de opdrachtgever te waarschuwen indien inlichtingen en/of gegevens verstrekt door of namens de opdrachtgever of beslissingen genomen door of namens de opdrachtgever klaarblijkelijk zodanige fouten bevatten of gebreken vertonen, dat hij in strijd met de eisen van redelijkheid en billijkheid zou handelen als hij zonder waarschuwing bij de vervulling van de opdracht daarop zou voortbouwen.
- 10.11. De architect bewaart de gegevens die op de opdracht betrekking hebben en waarvan het belang, mede gelet op de aard van de opdracht en de overige omstandigheden, zulks kennelijk vordert op een door hem te bepalen wijze gedurende een periode van vijf jaren vanaf de dag, waarop de opdracht is geëindigd. Het bepaalde in de leden 5 tot en met 7 van artikel 12 (aansprakelijkheidsduur) is van overeenkomstige toepassing.
- 10.12. Desgevraagd stelt de architect, tegen vergoeding van de onkosten, duplicaten van de door hem ter zake van de opdracht bewaarde gegevens ter beschikking aan de opdrachtgever.
- 10.13. De architect is van de in lid 11 bedoelde bewaarplicht ontheven, indien hij de door hem bewaarde gegevens aan de opdrachtgever aanbiedt en deze desgevraagd aan de opdrachtgever overdraagt.

Artikel 11: algemene verplichtingen van de opdrachtgever.

- 11.1. De opdrachtgever gedraagt zich jegens de architect als een goed en zorgvuldig opdrachtgever. De opdrachtgever is gehouden om alle gegevens van een architect vertrouwelijk te houden, voorzover deze gegevens als vertrouwelijk aan de opdrachtgever bekend zijn of voorzover de opdrachtgever redelijkerwijs kan of behoort te weten dat deze gegevens vertrouwelijk zijn.
- 11.2. De opdrachtgever is verantwoordelijk voor zowel de tijdige verstrekking als de juistheid van de door of namens hem aan de architect verstrekte inlichtingen, gegevens, beslissingen die nodig zijn om de opdracht naar behoren te vervullen. De opdrachtgever vrijwaart de architect voor aanspraken van derden ter zake van deze inlichtingen, gegevens en beslissingen.
- 11.3. De opdrachtgever zal documenten die de architect bij de vervulling van de opdracht vervaardigt, tijdig beoordelen en na goedkeuring desgewenst waarmerken.
- 11.4. De opdrachtgever is verplicht de architect binnen bekwame tijd te waarschuwen indien hij in de adviezen een tekortkoming van de architect daadwerkelijk heeft opgemerkt of zich daarvan bewust geweest moet zijn.
- 11.5. Op verzoek van en na overleg met de architect wijst de opdrachtgever schriftelijk een persoon aan om hem met betrekking tot de opdracht te vertegenwoordigen. Hij doet daarvan mededeling aan de architect onder vermelding van eventuele beperkingen van de bevoegdheid van deze persoon.
- 11.6. De opdrachtgever draagt zijn opdrachtgeverschap niet geheel of gedeeltelijk over aan een ander zonder toestemming van de architect.
- 11.7. De opdrachtgever voldoet de door hem aan de architect verschuldigde bedragen uiterlijk op de daarvoor in het betalingsschema overeengekomen dan wel in de declaraties van de architect aangegeven tijdstippen.

Artikel 12: aansprakelijkheid.

- 12.1. HC-architecten is tegenover de opdrachtgever aansprakelijk voor schade door deze geleden als rechtstreeks gevolg van een ernstige en verwijtbare fout door personeel van HC-architecten begaan.
- 12.2. Voor de lezing van dit artikel wordt onder een verwijtbare fout verstaan: een fout, die een goed en zorgvuldig bouwkundige, opgeleid op het niveau van het Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO) onder de desbetreffende omstandigheden, met inachtneming van normale oplettendheid en bij een normale wijze van vak uitoefening, behoort te vermijden.
- 12.3. HC-architecten is niet aansprakelijk voor schade als gevolg van het niet vermelden van gebreken tengevolge van de door de eigenaar, gebruiker, makelaar, opdrachtgever en/of derden verzwegen omstandigheden aan, of vertrekken van onjuiste gegevens over het te inspecteren object.
- 12.4. Nimmer komt voor enige schadevergoeding in aanmerking:
  - a. bedrijfsschade van de opdrachtgever;
  - b. productieverlies van de opdrachtgever;
  - c. omzet- en/of winstderving van de opdrachtgever;
  - d. waardevermindering van producten;
  - e. schade aan derden bij de uitvoering van het werk en/of verrichtingen van diensten.
  - f. bedragen die in de uitvoeringskosten zouden zijn begrepen als de opdracht van de aanvang af goed zou zijn uitgevoerd.
- 12.5. Indien uit welke hoofde dan ook HC-architecten aansprakelijk is tot vergoeding van schade, zal bij een geringe waarde van de gegeven opdracht de schadevergoeding dienovereenkomstig gematigd worden.
- 12.6. Indien HC-architecten, met in achtneming van het in deze voorwaarden bepaalde, aansprakelijk is voor een schade, is HC-architecten gerechtigd de schade op eigen kosten te doen beperken of ongedaan te maken, te herstellen of te doen herstellen.
- 12.7. Voor vergoeding van andere schade dan in dit artikel genoemd, is de architect slechts aansprakelijk indien en voorzover de tekortkoming te wijten is aan opzet of grove onzorgvuldigheid van de architect.
- 12.8. Onverminderd het in de vorige leden bepaalde is de architect bij opdrachten die betrekking hebben op de uitvoering van een object alleen aansprakelijk voor schaden die niet worden gedekt door een gebruikelijke CAR-verzekering of daarmee gelijk te stellen andere verzekering(en).
- 12.9. Maakt de architect bij de vervulling van de opdracht gebruik van een andere persoon, dan is de architect op gelijke wijze aansprakelijk als voor zijn eigen tekortkomingen, tenzij de andere persoon door de opdrachtgever is voorgeschreven.
- 12.10. Indien en voorzover de opdrachtgever enig aan de opdracht verbonden risico heeft verzekerd, is hij gehouden eventuele schade onder die verzekering te vorderen en de architect te vrijwaren voor verhaalsanspraken van de verzekeraar.

Artikel 13: omvang van de schadevergoeding.

- 13.1. De door de architect te vergoeden schade is per opdracht beperkt tot een maximaal bedrag gelijk aan de advieskosten.

Artikel 14: aansprakelijkheidsduur en vervaltermijnen.

- 14.1. Elke aansprakelijkheid van de architect vervalt door de verloop van vijf jaren vanaf de dag waarop de opdracht door voltooiing of opzegging is geëindigd.
- 14.2. De rechtsvordering uit hoofde van een toerekenbare tekortkoming is niet ontvankelijk indien de opdrachtgever niet met bekwame spoed nadat hij de tekortkoming heeft ontdekt of redelijkerwijs had behoren te ontdekken, schriftelijk en met redenen omkleed de architect in gebreke heeft gesteld.
- 14.3. Het vorderingsrecht uit hoofde van toerekenbare tekortkomingen vervalt door verloop van twee jaren na de schriftelijke en met redenen omklede ingebrekestelling.
- 14.4. De rechtsvordering uit hoofde van een toerekenbare tekortkoming is niet ontvankelijk indien deze wordt ingesteld later dan vijf jaren vanaf de dag waarop de opdracht door voltooiing of opzegging is geëindigd.
- 14.5. Voor de toepassing van het bepaalde in de leden 1 en 4 wordt als dag waarop de opdracht is geëindigd, aangemerkt de dag waarop de architect de einddeclaratie ter zake van de opdracht heeft verzonden.
- 14.6. Voor de toepassing van het bepaalde in de leden 1 en 4 wordt voor de opdracht een object betreffende, als de dag waarop de opdracht is geëindigd, aangemerkt de dag waarop het object is of wordt geacht te zijn opgeleverd, mits deze oplevering geschiedt voor de in lid 5 bedoelde dag.
- 14.7. Wordt de opdracht door een consument ontbonden, dan wordt voor toepassing van het bepaalde in de leden 1 en 4 als dag waarop de opdracht is geëindigd, aangemerkt de dag waarop de ontbinding plaatsvond.

Artikel 15: overige bepalingen verband houdende met schadevergoeding.

- 15.1. Het recht van de opdrachtgever op schadevergoeding vermindert niet diens verplichtingen te betalen conform de opdracht.
- 15.2. De opdrachtgever is aansprakelijk voor en vrijwaart de architect ter zake van vorderingen tot vergoeding van schade van derden veroorzaakt door de aan de opdrachtgever ter beschikking gestelde persoon/personen.

Artikel 16: onderbreking van de opdracht.

- 16.1. De opdrachtgever kan de architect gelasten de opdracht te onderbreken. De opdrachtgever is verplicht dit schriftelijk en onder vermelding van de gronden mee te delen.
- 16.2. Na de in lid 1 omschreven mededeling treden partijen met bekwame spoed in overleg omtrent de gevolgen hiervan.

Artikel 17: gevolgen van vertraging of onderbreking van de opdracht.

- 17.1. Wordt de vervulling van de opdracht vertraagd of onderbroken en is dit de architect niet toe te rekenen, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de architect aan deze te vergoeden, berekend naar de stand van de werkzaamheden:
- a. het honorarium;
  - b. de bijkomende kosten;
  - c. de toezichtskosten;
  - d. alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiende uit verplichtingen die de architect reeds is aangegaan met het oog op verdere vervulling van de opdracht, berekend vanaf het moment van het intreden van de vertraging of onderbreking.
- 17.2. De opdrachtgever is tevens verplicht de schade die de architect lijdt te vergoeden, onverminderd de gehoudenheid van de architect die schade zoveel mogelijk dient te beperken.

Artikel 18: wijze van opzeggen.

- 18.1. De opdracht wordt opgezegd door een aan de wederpartij gerichte, schriftelijke mededeling, waarin ten minste de gronden van de opzegging dienen te worden vermeld alsmede de datum waarop de opzegging ingaat.
- 18.2. Vermeldt de mededeling geen grond, dan wordt de opdracht geacht te zijn opgezegd volgens het bepaalde in artikel 21.

Artikel 19: ontbinding van de opdracht.

- 19.1. Buiten de in deze regeling geregelde opzeggingsgronden is ontbinding van de tussen partijen gesloten opdracht uitgesloten, tenzij de opdrachtgever een consument is.
- 19.2. Is de opdrachtgever op grond van het bepaalde in lid 1 gerechtigd de opdracht te ontbinden, dan is het in deze regeling bepaalde omtrent de opzegging van de opdracht op de ontbinding van overeenkomstige toepassing.

Artikel 20: algemene verplichtingen van partijen na opzegging van de opdracht.

- 20.1. Na de opzegging van de opdracht is ieder der partijen verplicht al datgene te doen, na te laten en te gedogen dat met het oog op de redelijke belangen van haar wederpartij van haar gevergd mag worden.

Artikel 21: opzegging van de opdracht zonder grond.

- 21.1. Partijen hebben ieder het recht de opdracht zonder grond op te zeggen.

Artikel 22: gronden voor opzegging van de opdracht.

- 22.1. Gronden voor opzegging van de opdracht zijn:
- a. vertraging of onderbreking;
  - b. toerekenbaar tekortkomen;
  - c. overmacht;
  - d. onvermogen;
  - e. wijziging van de rechts- of samenwerkingsvorm;
  - f. overlijden;
  - g. arbeidsongeschikt raken van een bepaalde persoon.

Artikel 23: vertraging en/of onderbreking.

- 23.1. Is, gelet op alle van belang zijnde omstandigheden, de vertraging of onderbreking van de vervulling van de opdracht zodanig van aard en/of duur dat nakoming van de opdracht in ongewijzigde vorm in redelijkheid niet is te vergen, dan hebben partijen ieder het recht de opdracht op deze grond op te zeggen.

Artikel 24: toerekenbare tekortkomen.

- 24.1. Is er sprake van een toerekenbare tekortkoming, dan is de wederpartij van de partij aan wier kant de toerekenbare tekortkoming zich voordoet, bevoegd de opdracht op deze grond op te zeggen.
- 24.2. Aan laakbaar handelen van een partij worden dezelfde rechtsgevolgen verbonden als aan een toerekenbare tekortkoming van die partij.
- 24.3. Het recht op opzegging laat onverlet het bepaalde in de artikelen 12 t/m 15.

Artikel 25: overmacht.

- 25.1. Van overmacht in de zin van deze regeling is tevens sprake, indien door feiten of omstandigheden, die niet aan een partij te wijten zijn, voortzetting van de opdracht in redelijkheid niet van haar gevergd kan worden.
- 25.2. De bevoegdheid om op grond van het bepaalde in dit artikel op te zeggen, komt toe aan de partij aan wier kant de overmacht zich voordoet.

Artikel 26: onvermogen van een der partijen.

- 26.1. Van financieel onvermogen van een partij is sprake, indien zij surseance van betaling of een schuldsaneringsregeling heeft aangevraagd, dan wel in staat van faillissement is verklaard.
- 26.2. Verkeert een partij in financieel onvermogen, of bestaan er goede gronden om aan te nemen dat zij zal tekortschieten in de nakoming van haar verplichtingen, dan is de wederpartij bevoegd haar, haar bewindvoerder of curator te sommen binnen een redelijke termijn schriftelijk te verklaren of deze in staat en bereid is om de opdracht voort te zetten. De wederpartij is gerechtigd te verlangen dat genoegzame zekerheid wordt gesteld, indien de opdracht wordt voortgezet.

Blijft binnen de gestelde termijn hetzij de gevraagde verklaring dan wel de verlangde zekerheid uit, dan is de wederpartij gerechtigd de opdracht op deze grond op te zeggen.

Artikel 27: wijziging rechts- of samenwerkingsvorm.

- 27.1. Onder wijziging van de rechts- of samenwerkingsvorm wordt verstaan: het besluit tot ontbinding van een rechtspersoon of het verlies van rechtspersoonlijkheid, juridische fusie daaronder begrepen en het besluit tot ontbinding van een vennootschap onder firma, een commanditaire vennootschap of een maatschap.
- 27.2. Doet zich ten aanzien van een partij een omstandigheid als bedoeld in lid 1 voor, dan is de wederpartij bevoegd de opdracht op die grond op te zeggen indien aan die omstandigheid door haar een redelijk belang te ontlenen is.

Artikel 28: overlijden.

- 28.1. De opdracht eindigt niet door het overlijden van een der partijen.
- 28.2. De erfgenamen of rechtverkrijgenden van de overledene wijzen op verlangen van de wederpartij binnen een daarbij te stellen redelijke termijn een van hen of een derde aan om hen in alle zaken de opdracht betreffende te vertegenwoordigen.
- 28.3. Het bepaalde in artikel 26 lid 2 is van overeenkomstige toepassing.
- 28.4. Het overlijden van een der partijen geeft de wederpartij en de erfgenamen of rechtverkrijgenden van de overledene de bevoegdheid de opdracht op te zeggen.

Artikel 29: opdracht toevertrouwd aan bepaalde persoon.

- 29.1. Heeft de opdrachtgever bedongen dat de vervulling van de opdracht in het bijzonder wordt toevertrouwd aan een bepaalde persoon en doet zich te diens aanzien de omstandigheid voor als bedoeld in artikel 28 of wordt dezen arbeidsongeschikt, dan is het bepaalde in artikel 28 van overeenkomstige toepassing

Artikel 30: betalingsverplichting na opzegging zonder grond door de opdrachtgever.

- 30.1. Heeft de opdrachtgever de opdracht zonder grond opgezegd, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de adviseur naar de stand van de werkzaamheden te betalen:
  - a. het honorarium;
  - b. de bijkomende kosten;
  - c. de toezichtskosten;
  - d. alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de architect ten tijde van de opzegging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.
- 30.2. De opdrachtgever is bovendien verplicht te 10% van het resterende deel van de advieskosten betalen, die de opdrachtgever verschuldigd zou zijn bij de volledige vervulling van de opdracht.
- 30.3. Leidt het bepaalde in lid 2 tot kennelijk onaanvaardbare gevolgen, dan kan daarvan worden afgeweken.

Artikel 31: auteursrecht na opzegging zonder grond door de opdrachtgever.

- 31.1. Heeft de opdrachtgever de opdracht zonder grond opgezegd, dan mag de opdrachtgever het advies van de architect slechts (laten) gebruiken na voorafgaande, schriftelijke toestemming van de architect.
- 31.2. Aan zijn toestemming kan de architect voorwaarden verbinden, daaronder begrepen de betaling van een geldelijke vergoeding en het recht om erop toe te zien dat het advies volgens zijn bedoelingen wordt gebruikt.
- 31.3. De opdrachtgever heeft het recht zonder toestemming van de architect het advies te (laten) gebruiken indien ten tijde van de opzegging met de uitvoering van het object een aanvang is gemaakt. Het bepaalde in lid 2 is van overeenkomstige toepassing.
- 31.4. Voorzover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijft het auteursrecht van de architect overigens onverlet.

Artikel 32: betalingsverplichting na opzegging zonder grond door de architect.

- 32.1. Heeft de architect de opdracht zonder grond opgezegd, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de architect naar de stand van de werkzaamheden te betalen:
  - a. het honorarium;
  - b. de bijkomende kosten;
  - c. de toezichtskosten;
  - d. alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de architect ten tijde van de opzegging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.
- 32.2. De betalingsverplichting van de opdrachtgever volgens het bepaalde in lid 1 strekt niet verder dan voorzover de werkzaamheden en de daar genoemde kosten voor de opdrachtgever van nut (kunnen) zijn.
- 32.3. De opdrachtgever is bevoegd 10% in mindering te brengen op het bedrag dat hij op grond van het bepaalde in lid 2 verplicht is aan de architect te betalen.
- 32.4. Leidt het bepaalde in lid 3 tot kennelijk onaanvaardbare gevolgen, dan kan daarvan worden afgeweken.

Artikel 33: auteursrecht na opzegging zonder grond door de architect.

- 33.1. Heeft de architect de opdracht zonder grond opgezegd, dan heeft de opdrachtgever het recht zonder tussenkomst of toestemming van de architect diens advies te (laten) gebruiken, tenzij redelijke belangen van de architect zich daartegen verzetten.
- 33.2. De opdrachtgever is in dat geval geen vergoeding voor het auteursrecht van de architect verschuldigd.

- 33.3. Voorzover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijft het auteursrecht van de architect overigens onverlet.

Artikel 34: betalingsverplichting na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de architect.

- 34.1. Heeft de opdrachtgever de opdracht opgezegd op een grond die bij de architect is gelegen, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de architect naar de stand van de werkzaamheden te betalen:
- het honorarium;
  - de bijkomende kosten;
  - de toezichtskosten;
  - alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de architect ten tijde van de opzegging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.
- 34.2. De betalingsverplichting van de opdrachtgever volgens het bepaalde in lid 1 strekt niet verder dan voorzover de werkzaamheden en de daar genoemde kosten voor de opdrachtgever van nut (kunnen) zijn.
- 34.3. De opdrachtgever is bevoegd 10% in mindering te brengen op het bedrag dat hij op grond van het bepaalde in lid 2 verplicht is aan de architect te betalen.
- 34.4. Leidt het bepaalde in lid 3 tot kennelijk onaanvaardbare gevolgen, dan kan daarvan worden afgeweken.
- 34.5. Het bepaalde in lid 3 is niet van toepassing indien wordt opgezegd op grond van artikel 27 of 28.

Artikel 35: auteursrecht na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de architect.

- 35.1. Heeft de opdrachtgever de opdracht opgezegd op een grond die gelegen is bij de architect, dan heeft de opdrachtgever het recht zonder tussenkomst of toestemming van de architect diens advies te (laten) gebruiken, tenzij redelijke belangen van de architect zich daartegen verzetten.
- 35.2. De opdrachtgever is in dat geval geen vergoeding voor het auteursrecht van de architect verschuldigd.
- 35.3. Voorzover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijft het auteursrecht van de architect overigens onverlet.

Artikel 36: betalingsverplichting na opzegging door opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever.

- 36.1. Heeft de opdrachtgever de opdracht opgezegd op een grond die bij hemzelf is gelegen, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de architect naar de stand van de werkzaamheden te betalen:
- het honorarium;
  - de bijkomende kosten;
  - de toezichtskosten;
  - alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de architect ten tijde van de opzegging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.
- 36.2. De opdrachtgever is bovendien verplicht te 10% van het resterende deel van de advieskosten betalen, die de opdrachtgever verschuldigd zou zijn bij de volledige vervulling van de opdracht.
- 36.3. Het bepaalde in lid 2 is niet van toepassing indien wordt opgezegd op grond van artikel 25 of 28.
- 36.4. Leidt het bepaalde in lid 2 tot kennelijk onaanvaardbare gevolgen, dan kan daarvan worden afgeweken.

Artikel 37: auteursrecht na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever.

- 37.1. Heeft de opdrachtgever de opdracht opgezegd op een grond die bij hemzelf is gelegen, dan mag de opdrachtgever het advies van de architect slechts (laten) gebruiken na voorafgaande, schriftelijke toestemming van de architect.
- 37.2. Aan zijn toestemming kan de architect voorwaarden verbinden, daaronder begrepen de betaling van een geldelijke vergoeding en het recht om erop toe te zien dat het advies volgens zijn bedoelingen wordt gebruikt.
- 37.3. De opdrachtgever heeft het recht zonder toestemming van de architect het advies te (laten) gebruiken indien ten tijde van de opzegging met de uitvoering van het object een aanvang is gemaakt. Het bepaalde in lid 2 is van overeenkomstige toepassing.
- 37.4. Voorzover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijft het auteursrecht van de architect overigens onverlet.

Artikel 38: betalingsverplichting na opzegging door de architect op een grond gelegen bij de opdrachtgever.

- 38.1. Heeft de architect de opdracht opgezegd op een grond die bij de opdrachtgever is gelegen, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de architect naar de stand van de werkzaamheden te betalen:
- het honorarium;
  - de bijkomende kosten;
  - de toezichtskosten;
  - alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de architect ten tijde van de opzegging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.
- 38.2. De opdrachtgever is bovendien verplicht 10% van het resterende deel van de advieskosten te betalen, die verschuldigd zouden zijn bij de volledige vervulling van de opdracht.
- 38.3. Leidt het bepaalde in lid 2 tot kennelijk onaanvaardbare gevolgen, dan kan daarvan worden afgeweken.
- 38.4. Het bepaalde in lid 2 is niet van toepassing indien wordt opgezegd op grond van artikel 27 of 28.

Artikel 39: auteursrecht na opzegging door de architect op een grond gelegen bij de opdrachtgever.

- 39.1. Heeft de architect opgezegd op een grond die bij de opdrachtgever is gelegen, dan mag de opdrachtgever het advies van de architect slechts (laten) gebruiken na voorafgaande, schriftelijke toestemming van de architect.

- 39.2. Aan zijn toestemming kan de architect voorwaarden verbinden, waaronder begrepen de betaling van een geldelijke vergoeding en het recht om erop toe te zien dat het advies volgens zijn bedoelingen wordt gebruikt.
- 39.3. De opdrachtgever heeft het recht zonder toestemming van de architect het advies te (laten) gebruiken indien ten tijde van de opzegging met de uitvoering van het object een aanvang is gemaakt. Het bepaalde in lid 2 is van overeenkomstige toepassing.
- 39.4. Voorzover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijft het auteursrecht van de architect overigens onverlet.

Artikel 40: betalingsverplichting na opzegging door de architect op een grond gelegen bij de architect.

- 40.1. Heeft de architect de opdracht opgezegd op een grond die bij hemzelf is gelegen, dan is de opdrachtgever verplicht tot declaratie van de architect naar de stand van de werkzaamheden te betalen:
- het honorarium;
  - de bijkomende kosten;
  - de toezichtskosten;
  - alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de architect ten tijde van de opzegging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.
- 40.2. De betalingsverplichting van de opdrachtgever volgens het bepaalde in lid 1 strekt niet verder dan voorzover de werkzaamheden en de daar genoemde kosten voor de opdrachtgever van nut (kunnen) zijn.
- 40.3. De opdrachtgever is bevoegd 10% in mindering te brengen op het bedrag dat hij op grond van het bepaalde in lid 2 verplicht is aan de architect te betalen.
- 40.4. Leidt het bepaalde in lid 3 tot kennelijk onaanvaardbare gevolgen, dan kan daarvan worden afgeweken.
- 40.5. Het bepaalde in de leden 2 en 3 is niet van toepassing indien wordt opgezegd op grond van artikel 25 of 28.

Artikel 41: auteursrecht na opzegging door de architect op een grond gelegen bij de architect.

- 41.1. Heeft de architect de opdracht opgezegd op een grond die bij hemzelf is gelegen, dan heeft de opdrachtgever het recht zonder tussenkomst of toestemming van de architect diens advies te (laten) gebruiken, tenzij redelijke belangen van de architect zich daartegen verzetten.
- 41.2. De opdrachtgever is in dat geval geen vergoeding voor het auteursrecht van de architect verschuldigd.
- 41.3. Voorzover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijft het auteursrecht van de architect overigens onverlet.

Artikel 42: eigendom van documenten.

- 42.1. De door de architect aan de opdrachtgever afgegeven documenten worden eigendom van de opdrachtgever en mogen door hem worden gebruikt met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van de intellectuele eigendom, nadat de opdrachtgever aan zijn financiële verplichtingen jegens de architect heeft voldaan.

Artikel 43: auteursrecht van de architect.

- 43.1. De architect, of diens rechtverkrijgende(n) heeft het uitsluitend recht tot openbaarmaking, verwezenlijking en verveelvoudiging van zijn ontwerpen, tekeningen, schetsen, foto's en alle andere afbeeldingen van zijn ontwerp, van maquettes en modellen alsmede van alle andere voorwerpen of informatiedragers, die van zijn ontwerp een afbeelding of voorstelling vormen, of die zijn bedoeld in de Auteurswet 1912 of in de Eenvormige Beneluxwet inzake Tekeningen en Modellen.
- 43.2. De architect behoudt ook nadat hij toestemming heeft verleend tot verwezenlijking, openbaarmaking of verveelvoudiging van zijn werk de volgende rechten:
- het recht zich te verzetten tegen openbaarmaking van het werk zonder vermelding van zijn naam of andere aanduiding als maker, tenzij het verzet in strijd zou zijn met de redelijkheid;
  - het recht zich te verzetten tegen de openbaarmaking van het werk onder een andere naam dan de zijne, alsmede tegen het aanbrengen van enige wijziging in de benaming van het werk of in de aanduiding van de maker, voorzover deze op of in het werk voorkomen, dan wel in verband daarmee zijn openbaar gemaakt;
  - het recht zich te verzetten tegen elke andere wijziging in het werk, tenzij deze wijziging van zodanige aard is, dat het verzet in strijd zou zijn met de redelijkheid;
  - het recht zich te verzetten tegen elke misvorming, verminking of andere aantasting van het werk, welke nadeel zou kunnen toebrengen aan de eer of de maker of aan zijn waarde in deze hoedanigheid.
- 43.3. De architect heeft als enige het recht van het uitwendige en inwendige van een naar zijn ontwerp verwezenlijkt object foto's of andere afbeeldingen te maken en deze te verveelvoudigen en openbaar te maken, doch hij behoeft de toestemming van de opdrachtgever voor het openbaar maken van foto's of andere afbeeldingen die het inwendige van het object tonen na ingebruikneming. Aan zijn toestemming kan de opdrachtgever voorwaarden verbinden.
- 43.4. De architect geldt in de zin van de Eenvormige Beneluxwet inzake Tekeningen en Modellen als de ontwerper van de tekeningen en modellen die hij in het kader van de opdracht heeft vervaardigd. De architect heeft bij uitsluiting het recht deze tekeningen en modellen te deponeren bij het in die Wet bedoelde Bureau. Het ten aanzien van auteursrechten bepaalde is zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing op de aan zo'n depot te onlenen rechten.
- De architect is verplicht om naar zijn mening voor octrooiverlening vatbare vindingen, ontstaan tijdens en door de uitvoering van de opdracht, onverwijld onder de aandacht van de opdrachtgever te brengen.
  - Indien een zodanige vinding is ontstaan door uitwisseling van kennis tussen de opdrachtgever en de architect, heeft de opdrachtgever het recht op zijn naam en voor zijn rekening octrooi op die vinding aan te vragen. De opdrachtgever stelt de architect van zijn besluit daartoe onverwijld in kennis. De architect is desgevraagd verplicht

- de opdrachtgever bij de behandeling van de aanvraag assistentie te verlenen. De daaruit voor de architect voortvloeiende werkzaamheden zullen in onderling overleg worden vergoed.
- c. Als de opdrachtgever een octrooi als bedoeld in dit lid verkrijgt, verleent hij om niet aan de architect een in beginsel niet overdraagbare licentie op die vinding. Bij concrete toepassing van de licentie zal de architect toestemming aan de opdrachtgever vragen, welke toestemming slechts geweigerd kan worden indien de opdrachtgever tegenstrijdige belangen met zijn bedrijf kan aantonen.
  - d. Indien de opdrachtgever van het in dit lid onder b genoemde recht geen gebruik maakt, heeft de architect het recht op zijn naam en voor zijn rekening octrooi voor die vinding aan te vragen. De architect stelt de opdrachtgever van zijn besluit daartoe onverwijld in kennis.
  - e. Als de architect een octrooi, als bedoeld in het bepaalde sub d, verkrijgt, verleent hij om niet aan de opdrachtgever een in beginsel niet overdraagbare licentie deze vinding in de huidige bedrijfsvoering van de opdrachtgever toe te passen.

Artikel 44: de uitvoering van het object.

- 44.1. De opdrachtgever is verplicht het object overeenkomstig het advies en de kenbare bedoelingen van de architect uit te (laten) voeren en wijkt daarvan niet af dan na overleg met de architect. De opdrachtgever stelt de architect in de gelegenheid zich ervan te vergewissen dat de uitvoering van het object geschiedt in overeenstemming met zijn advies en bedoelingen.
- 44.2. Indien partijen omtrent de werkzaamheden van de architect in verband met het in lid 1 bedoelde overleg niets zijn overeengekomen, is de opdrachtgever in voorkomende gevallen afzonderlijk advieskosten aan de adviseur verschuldigd, die in onderling overleg worden vastgesteld.

Artikel 45: recht van de herhaling van het advies.

- 45.1. De architect heeft het recht zijn advies te herhalen, voorzover redelijke belangen van een eerdere opdrachtgever zich niet daartegen verzetten en niet dan nadat de architect met de eerdere opdrachtgever overleg heeft gepleegd.
- 45.2. Het is de opdrachtgever niet toegestaan het advies geheel dan wel gedeeltelijk nogmaals te gebruiken zonder de uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de architect.
- 45.3. In geval van geheel dan wel gedeeltelijk nogmaals gebruiken van het advies door de opdrachtgever komen partijen in overleg de advieskosten overeen, waarbij rekening wordt gehouden met de aan de architect toekomende vergoeding voor het auteursrecht.

Artikel 46: algemene bepalingen.

- 46.1. De opdracht-administratie van de architect is zodanig ingericht, dat de te declareren advieskosten kunnen worden vastgesteld aan de hand van aan die administratie te onlenen gegevens.
- 46.2. De opdrachtgever is bevoegd voor zijn rekening de opdracht-administratie van de architect door een externe accountant aan een onderzoek te laten onderwerpen, dit uitsluitend voorzover dit onderzoek dient om de juistheid van de advieskosten vast te stellen.
- 46.3. In de tussen partijen overeengekomen bedragen en in de in deze regeling genoemde bedragen is de omzetbelasting niet begrepen. De opdrachtgever vergoedt de door de architect terzake van de opdracht verschuldigde omzetbelasting.

Artikel 47: advieskosten.

- 47.1. De advieskosten bestaan uit het honorarium, de toezichtskosten en de bijkomende kosten.
- 47.2. Het honorarium is de vergoeding die de architect toekomt voor diens werkzaamheden.
- 47.3. Toezichtskosten zijn kosten die de architect voor het toezicht op de uitvoering van het object maakt.
- 47.4. Tot de bijkomende kosten behoren ondermeer:
  - a. de ten behoeve van de opdracht gemaakte reis- en verblijfskosten;
  - b. de kosten samenhangend met het keuren van materialen, constructies en installaties, alsmede de kosten samenhangend met andere eenvoudige beproevingen of analyses;
  - c. de kosten van het gebruik van instrumenten die door de architect bij metingen en proefnemingen ter beschikking worden gesteld;
  - d. de kosten van het vermenigvuldigen van overeenkomsten, bestekken, tekeningen, berekeningen, rapporten e.d. door middel van lichtdrukken, fotokopiëren, plotten, printen of anderszins;
  - e. de kosten gemoeid met het maken van foto's, maquettes, perspectieven en andere presentaties, indien deze door de opdrachtgever of door een overheidsinstantie worden verlangd;
  - f. de kosten van telecommunicatie, porto en aankondigingen per advertentie;
  - g. registratie, kadastrale kosten en andere verschotten;
  - h. kosten gemaakt bij de aanbesteding of aanwijzing;
  - i. kosten gemaakt bij het aangaan van contracten en het uitbrengen van deurwaardersexploiten, legeskosten, vertaalkosten e.d.

Artikel 48: bepaling van advieskosten.

- 48.1. Het honorarium wordt voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht naar keuze van partijen schriftelijk vastgesteld op een van de hieronder vermelde wijzen of een combinatie daarvan:
  - a. als percentage van de uitvoeringskosten;
  - b. op grondslag van de tijd besteed aan de vervulling van de opdracht;
  - c. een tussen partijen overeengekomen vast bedrag;

- d. naar enige andere, tussen partijen overeengekomen maatstaf.
- 48.2. De toezichtkosten worden voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht naar keuze van partijen schriftelijk vastgesteld op een van de hieronder vermelde wijzen of een combinatie daarvan:
- als percentage van de uitvoeringskosten;
  - op grondslag van de tijd besteed aan het toezicht;
  - een tussen partijen overeengekomen vast bedrag;
  - naar enige andere, tussen partijen overeengekomen maatstaf.
- 48.3. De bijkomende kosten worden voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht naar keuze van partijen schriftelijk vastgesteld op een van de hieronder vermelde wijzen of een combinatie daarvan:
- als percentage van de uitvoeringskosten;
  - naar de werkelijk gemaakte kosten;
  - een tussen partijen overeengekomen vast bedrag;
  - als percentage van het honorarium;
  - naar enige andere, tussen partijen overeengekomen maatstaf.

Artikel 49: berekening als een percentage van de uitvoeringskosten.

- 49.1. Advieskosten als een percentage van de uitvoeringskosten worden berekend aan de hand van het voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht tussen partijen overeengekomen percentage van de uitvoeringskosten.
- 49.2. In de fasen voorafgaand aan de fase van prijs- en contractvorming wordt ten behoeve van het berekenen van de advieskosten, gebruik gemaakt van een door de architect gemaakte bij die fasen behorende raming van de uitvoeringskosten, dan wel – indien de raming door een andere partij wordt opgesteld – van die raming, mits deze door de architect na controle is aanvaard. De definitieve advieskosten worden bepaald zodra de begroting behorend bij de fase technisch ontwerp/bestek is gemaakt en door de opdrachtgever goedgekeurd.
- 49.3. Vanaf de fase prijs- en contractvorming wordt ten behoeve van het berekenen van de advieskosten bij de uitvoering van het object, gebruik gemaakt van de definitieve uitvoeringskosten, opgesteld aan de hand van de kosten van de aan de uitvoerende bedrijven opgedragen uitvoeringswerkzaamheden vermeerderd met het saldo van meer- en minderwerk.
- 49.4. De opdrachtgever verstrekt de architect ter zake van de uitvoeringskosten de nodige gegevens ten behoeve van het juist berekenen van de advieskosten.
- 49.5. Tot de uitvoeringskosten worden mede gerekend, de waarde van de door of vanwege de opdrachtgever te leveren of ter beschikking te stellen materialen en onderdelen van het werk, alsmede de overige kosten, welke gemoeid zijn met deze leveringen of terbeschikkingstellingen.
- 49.6. Tot de uitvoeringskosten als grondslag voor de advieskosten worden mede gerekend, het saldo van de verrekening van wijzigingen van lonen en sociale lasten en van wijzigingen van prijzen, huren en vrachten of indien deze verrekening door betaling van een afkoopsom is uitgesloten, deze afkoopsom.
- 49.7. Wordt het object niet uitgevoerd, of eindigt de opdracht voordien door opzegging, dan worden de uitvoeringskosten als grondslag voor de advieskosten met inachtneming van het bepaalde in lid 1 definitief vastgesteld naar het bij het tot stand komen van de opdracht tussen partijen overeengekomen bedrag aan uitvoeringskosten, of bij gebreke daarvan, naar de laatste raming of begroting van de architect, dan wel – indien de raming of begroting door een andere partij wordt opgesteld – van die raming of begroting, mits deze door de architect na controle is aanvaard.

Artikel 50: berekening op grondslag van bestede tijd.

- 50.1. Partijen komen voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht het in rekening te brengen tarief per tijdseenheid voor bij het project betrokken functiegroepen of medewerkers schriftelijk overeen. Indien is vastgesteld dat het tarief voor een bepaalde periode geldt, overlegt de architect tijdig met de opdrachtgever over een wijziging van het tarief na die periode.
- 50.2. Advieskosten op grondslag van bestede tijd worden berekend door de vermenigvuldiging van het volgens lid 1 overeengekomen tarief met de hoeveelheid tijd die de architect rechtsreeks aan de uitvoering van de opdracht besteedt, de reistijd daaronder niet begrepen.

Artikel 51: vaststelling vast bedrag.

- 51.1. Advieskosten als vast bedrag worden bij het totstandkomen van de opdracht schriftelijk overeengekomen.
- 51.2. Het vaste bedrag voor de advieskosten wordt geacht uitsluitend te dienen voor de vergoeding van de nauwkeurig in de opdracht vermelde omvang en duur van de werkzaamheden.

Artikel 52: advieskosten in geval van aanpassingen en wijzigingen.

- 52.1. De opdrachtgever is afzonderlijke advieskosten verschuldigd voor wijzigingen, die de architect dient uit te voeren, voorzover deze niet het gevolg zijn van een toerekenbare tekortkoming van de architect.
- 52.2. Indien de wijzigingen het gevolg zijn van een toerekenbare tekortkoming van de architect is de opdrachtgever wel advieskosten verschuldigd voorzover aan deze advieskosten werkzaamheden ten grondslag lagen, die ook bij een juiste vervulling van de opdracht noodzakelijk zouden zijn geweest.
- 52.3. Doen zich ten opzichte van de totstandkoming van de opdracht wijzigingen voor als genoemd in artikel 8 en artikel 17 en leiden deze tot een wijziging van de werkzaamheden van de architect, dan worden in overleg de advieskosten herzien.

Artikel 53: betalingen.

- 53.1. De opdrachtgever betaalt de advieskosten op declaratie van de architect. Opdrachtgever en architect komen bij de opdracht een betalingsschema in termijnen overeen. De adviseur declareert de advieskosten volgens het overeengekomen betalingsschema, of bij gebreke daarvan, in maandelijkse termijnen naar rato van de voortgang van de werkzaamheden.
- 53.2. De architect is gerechtigd een einddeclaratie in te dienen zodra zijn werkzaamheden zijn voltooid, dan wel op de dag waarop de opdracht volgens het bepaalde in artikel 18 is opgezegd.
- 53.3. De declaratie van de architect is gespecificeerd en wordt op verzoek van de opdrachtgever van de nodige bewijsstukken voorzien.
- 53.4. De opdrachtgever betaalt het gedeclareerde bedrag, voorzover niet anders is overeengekomen, binnen één maand na de datum van de betreffende declaratie.
- 53.5. Indien de opdrachtgever de juistheid van een declaratie – of een gedeelte daarvan – betwist, is hij niettemin gehouden tot tijdig betalen van het niet betwiste gedeelte. Betwisting van een declaratie dient schriftelijk en binnen de betaaltermijn te geschieden. Blijkt de betwiste declaratie – of het betwiste gedeelte – alsnog verschuldigd, dan wordt de door de opdrachtgever verschuldigde rente berekend vanaf de dag waarop de betaling uiterlijk had behoren te geschieden.
- 53.6. Verricht de opdrachtgever de ingevolge de opdracht verschuldigde betaling niet tijdig en is de vertraging niet het gevolg van een aan de architect toe te rekenen omstandigheid, dan is de opdrachtgever zonder nadere ingebrekestelling in verzuim en kan de architect aanspraak maken op vergoeding van rente tegen het wettelijk rentepercentage, dit met ingang van de dag waarop de betalingstermijn is verstreken.
- 53.7. Vindt de betaling niet plaats binnen één maand na de dag waarop deze uiterlijk had behoren te geschieden, dan kan de architect aanspraak maken op vergoeding van rente tegen het wettelijk rentepercentage verhoogd met drie procent met ingang van de dag waarop deze maand is verstreken, een en ander zonder nader herinneringsbericht of aanmaning van de architect.
- 53.8. Over de door de architect gevorderde rente wordt geen rente berekend.
- 53.9. Alle werkelijk door de architect gemaakte onkosten om tot voldoening van zijn declaratie te geraken, zowel gerechtelijke als buitengerechtelijke kosten, komen voor rekening van de opdrachtgever.

Artikel 54: verzuim.

- 54.1. Zodra opdrachtgever haar verplichting naar HC-architecten niet, niet tijdig of niet volledig nakomt, is opdrachtgever zonder nadere ingebrekestelling in verzuim.
- 54.2. Zodra opdrachtgever in verzuim is, is HC-architecten gerechtigd om haar (verder) verplichtingen naar de opdrachtgever op te schorten c.q. de overeenkomst te ontbinden.
- 54.3. Vanaf datum van verzuim opdrachtgever is deze over verschuldigde (factuur)bedragen een vergoeding van 1% per maand verschuldigd. Indien HC-architecten, na het in verzuim komen van opdrachtgever, overgaat tot aanmaning, is door opdrachtgever aan HC-architecten een vergoeding verschuldigd van €100,- zegge: een-honderd-euro voor bureaunkosten.
- 54.4. Indien HC-architecten overgaat tot, of derden inschakelt voor incasso van de vordering, is opdrachtgever alle gerechtelijke en buitengerechtelijke incassokosten verschuldigd, met een minimum bedrag van € 250,- zegge: tweehonderd-en-vijftig-euro.

Artikel 55: geschillen.

- 55.1. Verschillen van mening tussen opdrachtgever en architect worden zoveel mogelijk langs minnelijke weg opgelost.
- 55.2. Alle geschillen terzake van door HC-architecten uitgevoerde werkzaamheden worden voorgelegd aan een bevoegde rechter.

Artikel 56: depot.

- 56.1. De algemene voorwaarden zijn gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel te Maastricht.

Artikel 57: toepasselijk recht.

- 57.1. Op deze voorwaarden en alle daarmee samenhangende stukken of afspraken is het Nederlandse recht van toepassing.

*****